31. 8. 2018

ID: 106902

Mzda

Ustanovení § 3 odst. 3 věty první zákona o platu nelze chápat tak, že by „průměrná nominální měsíční mzda“ mohla být vypočtena na „fyzickou osobu“ bez ohledu na to, zda do výpočtu zahrnutou „měsíční mzdu“ dosáhla výkonem práce po plnou, nebo jen po kratší pracovní dobu (na „plný“ nebo „zkrácený“ tzv. pracovní úvazek). Má-li být vystižena „mzda v nepodnikatelské sféře“ jako právní prostředek, který má sloužit k vytvoření „stabilní vazby“ na platy soudců, nelze při výpočtu „průměrné nominální měsíční mzdy“ pokládat „plné“ a „zkrácené pracovní úvazky“ za stejné (rovnocenné) veličiny, ale důsledně vycházet z toho, zda fyzická osoba (zaměstnanec) dosáhla svého výdělku, zahrnutého do výpočtu průměrné nominální měsíční mzdy, při výkonu práce po plnou, nebo jen po kratší pracovní dobu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2057/2017, ze dne 5.9.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. L. S., zastoupené JUDr. R.M., advokátem se sídlem v O., proti žalované České republice – Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v P., o 122 200 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 83 C 44/2016, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. prosince 2016 č. j. 16 Co 181/2016-76, tak, že dovolání žalované se zamítá.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se žalobou podanou u Okresního soudu v Ostravě dne 3. 3. 2016 domáhala, aby jí žalovaná zaplatila 122 200 Kč se zákonným úrokem z prodlení z částek a za dobu, jež v žalobě rozvedla. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že je zaměstnaná u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 6. 1. 2003 ve znění pozdějších změn a dodatků jako právní zástupce, že je odměňována na základě zákona č. 201/2002 Sb. a náleží jí plat jako státnímu zástupci krajského státního zastupitelství do ukončení pátého roku praxe, že podle platových výměrů měl její plat činit od 1. 1. 2012 částku 49 200 Kč, od 1. 6. 2012 částku 49 500 Kč, od 1. 1. 2013 částku 54 400 Kč a od 1. 1. 2014 částku 55 800 Kč a že jeho výše byla stanovena nesprávně. Uvedla, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1440/2014 potvrdilo, že sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí byla stanovena výše platové základny nesprávně, neboť pro výpočet byl použit údaj Českého statistického úřadu o průměrné hrubé měsíční mzdě na „fyzické osoby“, přičemž měl být použit údaj na „přepočtené počty zaměstnanců“, a že se učiněné závěry vztahují – s ohledem na dotčenou právní úpravu – také na její platové poměry. Protože v roce 2012 měl její plat činit 52 500 Kč, v roce 2013 měl činit 57 800 Kč a v roce 2014 měl činit 59 500 Kč, ušlo jí celkově za období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014 na platu 122 200 Kč. Dodala, že případná námitka promlčení, kterou může žalovaná vznést, nemůže požívat právní ochrany, neboť by byla učiněna v rozporu se základními zásadami soukromého práva a v rozporu s dobrými mravy, a to z toho důvodu, že stát jako zaměstnavatel již učinil nápravu nezákonného stavu v odměňování ve vztahu k soudcům a státním zástupcům, které je postaveno na shodných principech, že žalobkyni a dalším zaměstnancům bylo opakovaně slibováno, že jejich záležitost bude řešena, ovšem musí se tak stát na úrovni vlády ČR, a že žalobkyně loajálně očekávala, že stát jako zaměstnavatel dodrží zákon a bude vůči svým zaměstnancům – odměňovaným na základě stejných principů - postupovat stejně. Žalobkyně naposledy vyzvala žalovanou k úhradě svých nároků dne 15. 2. 2016 a dostalo se jí odpovědi, že vláda ČR doposud předkládaný materiál na nápravu stavu neprojednala.

Žalovaná zejména uvedla, že uzavření dohody o narovnání mezi státem a soudci a státními zástupci

nevytváří jakýkoli právní základ, od kterého by bylo možné odvozovat jakékoli analogie, závazky žalované vůči žalobkyni či legitimní očekávání žalobkyně, že činnost žalobkyně nelze stavět naroveň činnosti soudců či státních zástupců, neboť žalobkyni nesvědčí ústavně garantovaná osobní nezávislost ani nevykonává veřejnou moc, a že při stanovení platu zaměstnanců žalované vykonávajících činnosti uvedené v § 16 odst. 2 zákona č. 201/2002 Sb. zákonodárce využil odkaz na plat státního zástupce pouze jako způsob výpočtu. Žalovaná dále vznesla námitku promlčení nároků, které měly žalobkyni vzniknout před 26. 2. 2013, s tím, že tato námitka není v rozporu s dobrými mravy, neboť žalobkyni nebránily žádné důvody uplatnit své požadavky soudní cestou.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 20. 6. 2016, č. j. 83 C 44/2016-53, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 118 761 Kč spolu s úroky z prodlení ve výši, z částek a za dobu, jež v rozhodnutí uvedl, žalobu co do 3 439 Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 39 198 Kč k rukám advokáta JUDr. R.M. Dovodil, že důvodem právního závěru rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1440/2014 je nesprávný postup a výklad Ministerstva práce a sociálních věcí při stanovení průměrné mzdy pro výpočet platové základny, že dovolací soud přiléhavě a logicky vysvětlil, z jakého důvodu je třeba při stanovení platové základny pro všechny zaměstnance vycházet z průměrné mzdy podle tzv. „přepočtených počtů zaměstnanců“, tj. po přepočtu jednotlivých mezd na plné úvazky zaměstnanců, že tento postup vychází z logického a systematického výkladu dotčených zákonných ustanovení a není odůvodněn povahou některých zaměstnanců či funkcí, a že proto není důvod, aby se projevil v platových základnách pouze u některých z nich. Dospěl proto k závěru, že nárok žalobkyně na doplacení rozdílu platu v rozsahu odpovídajícím správné platové základně je co do základu důvodný, že je však třeba v každém měsíci zohlednit, zda žalobkyně pracovala po celou zákonem stanovenou dobu a náleží jí plat, nebo zda u ní byly dány překážky v práci, za které ji náleží náhrada platu. K vznesené námitce promlčení soud prvního stupně uvedl, že u části nároku sice již uplynula promlčecí doba 3 let, že však v projednávané věci nastaly okolnosti, pro které lze námitku promlčení vznesenou žalovanou hodnotit jako výkon práva v rozporu s dobrými mravy, ovšem pouze za období, kdy žalobkyně své nároky u žalované již uplatňovala (tedy ode dne 5. 3. 2015, kdy byly tyto nároky poprvé projednávány). Dodal, že počátkem března 2015 začala být otázka doplatku platu projednávána „na vedení žalované“, přičemž bylo opakovaně sdělováno řešení problému a příprava materiálu na poradu s Ministerstvem financí, orgány oprávněné rozhodovat o platu žalobkyně daly najevo, že přijaté závěry budou přinejmenším ve vztahu k soudcům a státním zástupcům akceptovat i zpětně, a žalobkyně proto mohla být v důvodném legitimním očekávání, že nároky právních zástupců budou řešeny obdobným způsobem jako u soudců a státních zástupců, když co do použití průměrné měsíční mzdy nebyl důvod činit mezi těmito profesemi rozdíl.

K odvolání žalované Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 12. 12. 2016 č. j. 16 Co 181/2016-76, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku a ve výroku o náhradě nákladů řízení potvrdil a uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů odvolacího řízení 14 907 Kč k rukám advokáta JUDr. R.M. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že je možné závěry vyjádřené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1440/2014 týkající se výkladu pojmu „průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře“, jak je uveden v § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., bez dalšího přijmout i před 1. 1. 2015 v případech zaměstnanců státu, kteří nejsou soudci ani státní zástupci a kteří mají stanoven plat v návaznosti na určení platové základny právě podle ustanovení § 3 zákona č. 236/1995 Sb. Uvedl, že správné stanovení průměrné nominální mzdy v nepodnikatelské sféře v návaznosti na tzv. přepočtené počty zaměstnanců na plné úvazky je odrazem logického výkladu, neboť je zřejmé, že pokud bude zaměstnanec v nepodnikatelské sféře vykonávat práci jen po kratší pracovní dobu, bude zároveň pobírat nižší plat, než jaký by mu náležel, kdyby konal práci po plnou pracovní dobu, což je nutné ve výpočtu zohlednit, a že takový závěr platí jak pro soudce a státní zástupce, tak i pro ostatní zaměstnance státu a není důvodu, aby bylo s různými skupinami zaměstnanců státu, jejichž plat je

závislý na určení platové základny ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 236/1995 Sb., nakládáno různě; až úprava platové základny ve vztahu k násobku průměrné nominální mzdy v nepodnikatelské sféře zohledňuje odlišnosti funkce soudců a představitelů justiční moci v širším slova smyslu a moci zákonodárné a výkonné. Jelikož žalovaná vycházela při určení platu žalobkyně ze sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, které nemá povahu zákona, ale pouze osvědčuje určenou výši platové základny, mohla být tato skutečnost podrobena přezkumu a při výpočtu platové základny mohl soud vyjít ze správného statistického údaje. Odvolací soud souhlasil i se závěrem soudu prvního stupně, že uplatněná námitka promlčení je v rozporu s dobrými mravy, neboť již od 5. 3. 2015, kdy začala být otázka doplatku platu projednávána ve vedení žalované, byla žalobkyně a další zaměstnanci žalovanou opakovaně ujišťováni, že se o doplacení platových nároků jedná a že řešení je připravováno ve spolupráci s Ministerstvem financí, bylo v nich proto vzbuzeno legitimní očekávání, že po vyřešení sporných platových otázek se soudci a státními zástupci bude věc kladně řešena i s nimi, a žalobkyni proto nelze klást k tíži, že nepodala žalobu na doplatek platu již v této době.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítá, že rozhodnutí týkající se individuálního nároku soudce není možné zpětně aplikovat i na nároky zaměstnanců žalované, kteří nejsou v postavení soudce, že je třeba přihlédnout k principu právní jistoty a ke skutečnosti, že v období let 2012 – 2014 žádný zaměstnanec žalované na rozpor mezi sdělením ministerstva a statistickými údaji nepoukázal, že statistické údaje nejsou stabilizované a vyjadřují proměnlivou hodnotu, která může být dále revidována, že potřebnou stabilitu do platu zaměstnanců vneslo až sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 33/2015 Sb., které pro rok 2015 nahradilo původní sdělení č. 368/2014 Sb., že však pro roky 2012 – 2014 zůstala v platnosti původní sdělení, ze kterých by se mělo ohledně platových nároků zaměstnanců žalované vycházet i dnes. Dovolatelka má za to, že závěry – že zrušení protiústavní zákonné úpravy samo o sobě neznamená revizi individuálních právních aktů založených na její aplikaci a že existuje veřejný zájem, který převažuje nad právem zpětného doplacení platu - uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 20/15 je nutné vztáhnout i na nároky uplatněné zaměstnanci žalované z důvodu jinak stanovené platové základny, že plat byl žalobkyni vyplácen řádně v souladu se sděleními ministerstva, kterými byly ve Sbírce zákonů stanoveny výše platových základen pro příslušný rok, a že se nelze ztotožnit s tím, že měl být žalovanou zpětně za roky 2012 – 2014 doplacen, neboť ministerstvo za tyto roky jinou výši platové základny formou sdělení ve Sbírce zákonů nestanovilo, a pokud by žalovaná vyplácela plat v jiné výši, než stanové sdělením, postupovala by v rozporu se zákonem. Namítá, že činnost zaměstnanců žalované nelze stavět naroveň činnosti soudců či státních zástupců, neboť jim nesvědčí ústavně garantovaná osobní nezávislost srovnatelná s nezávislostí soudcovskou, která je mimo jiné spjata i s přiměřeným materiálním zajištěním, že zaměstnanci žalované vykonávající činnosti uvedené v § 16 odst. 2 zákona č. 201/2002 Sb. jsou zaměstnáni v režimu zákoníku práce, nevykonávají moc veřejnou, nejsou nadáni takovými oprávněními jako soudce, státní zástupce nebo člen Nejvyššího kontrolního úřadu a že odkaz na plat státního zástupce je využit ke stanovení výše jejich platu pouze jako způsob výpočtu. Dovolatelka má za to, že s ohledem na odbornost zaměstnanců žalované placených podle § 16 odst. 4 zákona č. 201/2002 Sb. jim muselo být již od počátku roku 2015 jasné, že nárok na doplacení platu od ledna 2012 se bude postupně promlčovat, že žalovaná jim nikdy vyplacení promlčeného nároku neslíbila, že se nemohli spoléhat ani na to, že dorovnání platu bude vyřešeno dohodou, neboť žalovaná pouze jednala o této možnosti, přičemž výsledek byl nejistý, že žalované nemůže jít k tíži, že vláda nakonec usnesení podobné usnesení vydanému ve věci soudců a státních zástupců neschválila, a že je třeba aplikovat ustanovení § 5 občanského zákoníku s tím, že jedná-li zaměstnanec se vzděláním a praxí podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 201/2002 Sb. bez odborné péče, jde to k jeho tíži. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud změnil rozsudek odvolacího soudu tak, že se žaloba zamítá.

Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud dovolání žalobkyně odmítl jako nepřípustné, popřípadě zamítl, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Uvedla mimo jiné, že v tomto případě nejde

o rozpor právního předpisu s ústavním zákonem a o účinky derogačního nálezu Ústavního soudu, ale o technický postup při výpočtu vlastní platové základny a o to, zda žalovaná při výplatě platů dodržela platný zákon; nejedná se tedy o nepřípustnost retroaktivity. Žalobkyně dodala, že se od ní jako od zaměstnance žalované, který působí jako právní zástupce státu a který se vší pílí a odborností hájí zájmy žalované, očekává i potřebná loajalita, kterou zachovala neuplatňováním svého práva u soudu a kterou žalovaná vznesenou námitkou promlčení vysloveně zneužívá.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

V projednávané věci bylo pro rozhodnutí soudů (mimo jiné) významné vyřešení otázky hmotného práva, zda pro účely stanovení platu zaměstnanců Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v letech 2012 – 2014 odměňovaných podle ustanovení § 16 odst. 4 zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových“) má být platová základna uvedená v ustanovení § 3 odst. 3 větě první zákona č. 236/1995 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2014 a vyhlašovaná sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů odvozována z průměrné mzdy zveřejněné Českým statistickým úřadem za předminulý kalendářní rok jako „Průměrná hrubá měsíční mzda – na fyzické osoby“, nebo jako „Průměrná hrubá měsíční mzda - přepočtené počty“. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla ve všech souvislostech vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalované není opodstatněné.

Podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových kvalifikačním předpokladem zaměstnance Úřadu, který má vykonávat činnosti uvedené v ustanoveních § 3, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 13a, 13b a 13d anebo zajišťovat obdobné činnosti v rámci plnění dalších úkolů Úřadu (§ 18, 19), je vždy vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice a nejméně tříletá doba praxe v oboru předpokládaného druhu práce po ukončení předepsaného vzdělání.

Podle ustanovení § 16 odst. 4 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových zaměstnancům Úřadu uvedeným v odstavci 2 náleží plat jako státnímu zástupci krajského státního zastupitelství do ukončení pátého roku praxe a generálnímu řediteli Úřadu náleží plat jako náměstkovi nejvyššího státního zástupce podle zvláštního zákona.

Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platu státních zástupců“) se plat určí jako součin platové základny a platového koeficientu stanoveného podle počtu let započitatelné praxe a stupně státního zastupitelství, ke kterému je státní zástupce přidělen nebo přeložen, nestanoví-li tento zákon jinak; plat se zaokrouhluje na 100 Kč nahoru.

Platová základna stanovená pro státní zástupce činí 90 % platové základny stanovené pro soudce v zákoně, kterým se stanoví platy soudcům (srov. § 3 odst. 3 větu první zákona o platu státních zástupců). Výši platové základny pro příslušný kalendářní rok vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením [srov. § 3 odst. 3 větu druhou zákona o platu státních zástupců a § 2 odst. 1 písm. f) zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů účinném do 20. 2. 2017]; pro období od 1. 1. 2012 do 31. 5. 2012 se tak stalo sdělením č. 398/2011 Sb., pro období od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2012 sdělením č. 184/2012 Sb., pro kalendářní rok 2013 sdělením č. 17/2013 Sb. a pro kalendářní rok 2014 sdělením č. 395/2013 Sb.

Z uvedeného mimo jiné vyplývá, že plat zaměstnance Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, který má vykonávat nebo zajišťovat činnosti uvedené v ustanovení § 16 odst. 2 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, odpovídá platu státního zástupce krajského státního zastupitelství do ukončení pátého roku praxe, který se stanovuje součinem platového koeficientu (§ 3 odst. 4 zákona o platu státních zástupců) a platové základny (§ 3 odst. 3 zákona o platu státních zástupců). Platová základna je pro příslušný rok vypočítána a vyhlášena Ministerstvem práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů formou sdělení. Ze znění ustanovení § 3 odst. 3 zákona o platu státních zástupců je přitom zřejmé, že při výpočtu platové základny státních zástupců je nezbytné vycházet z platové základny stanovené pro soudce.

Platová základna stanovená pro soudce činí zákonem stanovený násobek průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok [srov. § 3 odst. 3 větu první zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění účinném do 31. 12. 2014 (dále jen „zákon o platu“)]. Výši platové základny pro příslušný kalendářní rok vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením [srov. § 3 odst. 3 větu druhou zákona o platu a § 2 odst. 1 písm. f) zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů účinném do 20. 2. 2017]; pro kalendářní rok 2011 se tak stalo sdělením č. 271/2011 Sb., pro období od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2012 sdělením č. 183/2012 Sb., pro kalendářní rok 2013 sdělením č. 18/2013 Sb. a pro kalendářní rok 2014 sdělením č. 394/2013 Sb.

Český statistický úřad zveřejňuje údaje o průměrné hrubé měsíční mzdě „na fyzické osoby“ a o průměrné hrubé měsíční mzdě „na přepočtené počty zaměstnanců“; zatímco první z těchto údajů vychází z průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách, „druhá tabulka“ je přepočtem průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách podle délky jejich pracovních úvazků na zaměstnavatelem stanovenou (plnou) pracovní dobu (na plně zaměstnané zaměstnance).

Nejvyšší soud již dříve dospěl k závěru, že ustanovení § 3 odst. 3 věty první zákona o platu nelze chápat tak, že by „průměrná nominální měsíční mzda“ mohla být vypočtena na „fyzickou osobu“ bez ohledu na to, zda do výpočtu zahrnutou „měsíční mzdu“ dosáhla výkonem práce po plnou, nebo jen po kratší pracovní dobu (na „plný“ nebo „zkrácený“ tzv. pracovní úvazek). Má-li být vystižena „mzda

v nepodnikatelské sféře“ jako právní prostředek, který má sloužit k vytvoření „stabilní vazby“ na platy soudců, nelze při výpočtu „průměrné nominální měsíční mzdy“ pokládat „plné“ a „zkrácené pracovní úvazky“ za stejné (rovnocenné) veličiny, ale důsledně vycházet z toho, zda fyzická osoba (zaměstnanec) dosáhla svého výdělku, zahrnutého do výpočtu průměrné nominální měsíční mzdy, při výkonu práce po plnou, nebo jen po kratší pracovní dobu. Platová základna vycházející z údajů o průměrné hrubé měsíční mzdě „na fyzické osoby“ je proto stanovena na základě „nesprávně zvoleného statistického postupu při výpočtu průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře“, neboť v souladu se zákonem je pouze takový postup, při němž bude zohledněno také to, zda fyzická osoba (zaměstnanec) dosáhla do výpočtu zahrnuté „měsíční mzdy“ výkonem práce po plnou, nebo jen po kratší pracovní dobu (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1440/2014).

V projednávané věci je nepochybné, že ve sděleních Ministerstva práce a sociálních věcí č. 271/2011 Sb., č. 183/2012 Sb., č. 18/2013 Sb. a č. 394/2013 Sb. byla platová základna pro soudce vypočítána z údaje zveřejněného Českým statistickým úřadem o průměrné hrubé měsíční mzdě „na fyzické osoby“, nikoli „na přepočtené počty zaměstnanců“, a tedy v rozporu se zákonem. Jelikož tyto nesprávně vypočtené platové základny stanovené pro soudce byly poté použity pro výpočet platových základen stanovených pro státní zástupce, nejsou správná ani sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 398/2011 Sb., č. 184/2012 Sb., č. 17/2013 Sb. a č. 395/2013 Sb., která tyto výpočty sdělovala a ze kterých žalovaná vycházela při stanovování platu žalobkyně podle ustanovení § 16 odst. 4 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Nelze přitom souhlasit s názorem dovolatelky, že za období let 2012 – 2014 byla platová základna stanovena správně, neboť jiná výše zákonem stanoveným způsobem vyhlášena nebyla. Sdělení ministerstva, i když se vyhlašuje ve Sbírce zákonů, totiž není (obecně závazným) právním předpisem, ale jen - jak vyplývá také z ustanovení § 2 odst. 1 písm. f) zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů účinném do 20. 2. 2017 - sdělením o „skutečnostech a přijatých rozhodnutích“. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí o výši platové základny pro příslušný kalendářní rok, vyhlášené ve Sbírce zákonů, tedy představuje sdělení o skutečnosti (o tom, jak Ministerstvo práce a sociálních věcí vypočetlo „průměrnou nominální měsíční mzdu fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosaženou podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok“ a „90 % platové základny stanovené pro soudce“), z něhož soud vychází, jen jestliže vyhlášená skutečnost je opravdu správná; v opačném případě rozhodnou skutečnost posoudí sám (k tomu srov. již zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1440/2014).

Soudy tedy v projednávané věci postupovaly v souladu se zákonem, jestliže rozhodné skutečnosti (platové základny stanovené pro státní zástupce pro kalendářní roky 2012 - 2014) posoudily (a vypočetly) samy a tyto údaje následně v souladu s ustanovením § 16 odst. 4 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových použily při určení správné výše platu žalobkyně.

Dovolací soud nesouhlasí ani s názorem dovolatelky, že na nárok uplatněný žalobkyní z důvodu jinak stanovené platové základny je nutné vztáhnout závěry uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 20/15, že zrušení protiústavní zákonné úpravy samo o sobě neznamená revizi individuálních právních aktů založených na její aplikaci a že existuje veřejný zájem, který převažuje nad zpětným doplacením platu. Uvedený nález se týká účinků, které nastanou poté, co je zrušen zákon (nebo jeho jednotlivé ustanovení) pro rozpor s ústavním pořádkem. V daném případě se však o takovou situaci nejedná, neboť zákonná ustanovení upravující plat zaměstnance Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových nebyla změněna ani zrušena a plat žalobkyně byl stanoven chybně pouze z toho důvodu, že žalovaná vycházela z platové základny uveřejněné ve sděleních Ministerstva práce a sociálních věcí, která nebyla vypočítána v souladu se zákonem. Sdělení

Ministerstva práce a sociálních však nejsou – jak vyplývá z výše uvedeného – obecně závaznými právními předpisy a není-li jejich obsah správný, je nutné rozhodnou skutečnost stanovit přímo podle účinného zákonného ustanovení bez ohledu na to, zda byla nezákonná sdělení zrušena.

Závěr odvolacího soudu, že námitka promlčení vznesená žalovanou je pro rozpor s dobrými mravy neplatná, je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Dobrým mravům zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění promlčecí námitky se však příčí dobrým mravům v těch výjimečných případech, kdy je výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči němuž je za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti přitom musí být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. právní názory uvedené například v odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002 sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, který byl uveřejněn pod č. 59 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2004, v odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2011 sp. zn. 21 Cdo 85/2010, v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2016 sp. zn. II. ÚS 2062/14 nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016 sp. zn. 25 Cdo 4223/2016).

V řízení bylo prokázáno, že již 5. 3. 2015 začala být otázka doplatku platu do výše podle platové základny odvíjející se od správně určené „průměrné nominální mzdy v nepodnikatelské sféře“ projednávána ve vedení žalované, zaměstnanci žalované vykonávající činnosti uvedené v § 16 odst. 2 zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových s tím byli seznámeni a byli žalovanou ujišťováni, že se o doplacení platových nároků jedná, že řešení je připravováno ve spolupráci s Ministerstvem financí a že vládě bude ke schválení předložena příslušná dohoda. V zaměstnancích žalované proto bylo vzbuzeno legitimní očekávání, že po vyřešení platových otázek spojených se správným určením „průměrné nominální mzdy v nepodnikatelské sféře“ se soudci a se státními zástupci bude věc kladně vyřešena i s nimi (i s ohledem na to, že co do použití průměrné měsíční mzdy pro výpočet platové základny nebyl důvod činit mezi dotčenými profesemi rozdíl). Se žalobkyní je třeba souhlasit též v tom, že se od ní jako od zaměstnance žalované, který hájí zájmy státu, očekává zachovávání potřebné loajality vůči svému zaměstnavateli; je proto odůvodněné, že žalobu nepodala již v době, kdy byla slovy i jednáním žalované ujišťována, že situace bude vyřešena. Soudy proto dospěly ke správnému závěru, že žalobkyně marné uplynutí promlčecí doby (po 5. 3. 2015) nezavinila a že námitka promlčení byla žalovanou uplatněna – s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu - v rozporu s dobrými mravy.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalované podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Skončení pracovního poměru (exkluzivně pro předplatitele)
- Výpověď z pracovního poměru
- Mzda
- Zkušební doba
- Pracovní poměr
- Náhrada za ztrátu na výdělku (exkluzivně pro předplatitele)
- Pracovněprávní vztah (exkluzivně pro předplatitele)
- Služební poměr
- Náhrada škody zaměstnancem
- Pracovní poměr
- Pracovní poměr